

Народността на старитѣ македонци

Сказка, държана на 4 ноемврий 1938 г.
въ София

отъ
Д-ръ ГАНЧО ЦЕНОВЪ

Издательство Монархическо-Консервативенъ Сѣюзъ
2001 год.

ГАНЧО ЦЕНОВ
НАРОДНОСТТА НА СТАРИТЕ
МАКЕДОНЦИ
СКАЗКА, ДЪРЖАНА НА 4
НОЕМВРИЙ 1938 Г. В СОФИЯ

chitanka.info

Ганчо Ценов (1875–1952 г.) е роден в с. Бойница, Кулско и е получил научната си титла доктор по история в Берлинския университет, където след време е станал професор.

Той пише: Понеже македонците, етолците и акарнанците са от пелазгски произход, Тит Ливий пише, че те са хортували едни и същи език; (Aetolos, Acarnanas, Macedonas eiusdem linguae homines XXX, 29)

Ето защо гърците не са разбирали македонския език; не са го разбирали, защото той не е бил гръцки.

Името пелазги е употребявано в най-старо време; в историческо време това име се замества от името *траки* или *мизи*.

Йоан Малала пише, че в Троянската война Ахил е имал своя собствена войска, състояща се от тъй наричаните тогава *мирмидони*, които сега (6 в.) се наричат българи.

Александър Велики е произлязъл от оня народ, който се казва днес български народ.

Мизите, или тракоилирийците, са се делили в най-старо време на два главни дяла: *скити* и *кимерии*. И едните и другите се наричат днес българи.

Понеже и хуните се нарекоха отпосле българи, можем да кажем, че днешните българи са потомци на старите мизи, мирмидони, кимерии, масагети или гети, скити. Тук, обаче, ние нямаме работа с отделни раси, а с отделения на една и съща раса, която ще наречем мизийска или тракийска раса. Затова ще кажем накъсо, че днешните българи са потомци на старите мизи или че старите мизи са българи.

Апостол Павел дойде заради македонците в Европа. Ако тие македонци живеят в лицето на днешните македонци, които се казват българи, кой покръсти тогава българите?

Архиепископията Първа Юстиниана, или Охридската архиепископия, е първата стъпка от еманципацията на българската раса.

Така Ценов опровергава привържениците на теорията за чуждия произход на българите (слависти, туранисти и tutti quanti), които наливат вода в мелницата на агресивните ни съседи и с това се явява най-прозорливият специалист по древна българска история!

ПРЕДГОВОР

Едно общество от любители на българската история ме покани да държа сказка върху народността на старите македонци. Същото това общество откри родолюбивия българин и столичен печатар, господин Петър Глушков, който бе тъй любезен и щедър да издаде даром тая книжка, за което казаното общество и аз му благодарим най-сърдечно.

Питането за народността на старите македонци не се изчерпва с тая книжка. В нея, обаче, е казано най-същественото, от което се вижда, че старите македонци продължават да живеят в днешните македонци и че те са принадлежали към оня народ, който ние наричаме сега български народ.

София, декемврий 1938 г.

Д-р Ганчо Ценов

НАРОДНОСТТА НА СТАРИТЕ МАКЕДОНЦИ

Балканският полуостров се населяваше преди римското завоевание от елини (гърци), траки и илирийци.

Траки са се наричали племената, които живееха в Тракия, илирийци — ония, които живееха в Илирия, а елини — ония, които живееха в Елада. Обаче, с време дохождат римляните, покоряват тия народи и завземат целия Балкански полуостров. Не само това, римляните завзеха и цялата държава на Александър Велики, т.е. Мала Азия и Египет. Понеже голямата Римска държава не можеше да се управлява от един център, тя се раздели най-напред на четири, а сетне на две държави с столици в Рим и Цариград. Цариград бе основан на тракийско или мизийско селище от Константин Велики, който не беше грък, с помощта на гетите или мизите, които тъй също не бяха гърци. Пред вид на това Цариград трябваше да стане средище на тракийска култура. Това не стана, защото тракийците, които бяха ръководителите на държавата, нямаха свой писмен език и своя литература и бяха принудени да си служат с гръцкия език, било при съставянето на разни държавни актове, било при сношаването с някои чужди народи.

Тъй управляващата аристокрация се погръчваше и с време Източната римска империя, която се нарече и Византийска империя взе гръцки облик. Понеже не само всички държавни актове, но и всички книги се пишеха на гръцки език, чужденците си помислиха, че цялата Византийска империя се обитава от гърци. Старите тракоилийци се сметоха, прочее, мълчешката за гърци. Обаче, върху тая теза се изказаха напоследък съмнения. Гърцизмът на старите македонци започна да се оспорва. Той се оспори и в България от проф. Гаврил Кацаров, но и Кацаров, както и другите, само изтъкна някои данни, от които се видя, че старите македонци не ще да са били гърци. Да са били българи или поне славяни — това Кацаров по никой начин не допускаше и не допуска, защото е против тезата, че старите

тракоилирийци са били българи, които са принадлежали към славянската раса.

Какви са били тогава старите македонци?

Понеже днешните гърци са потомци на старите гърци, днешните албанци — на старите албанци, днешните власи — на старите власи, би трябвало да се каже, че и днешните македонци са потомци на старите македонци. Защо да правим тук разлика?

Възразява се, обаче, че днешните македонци оротуват славянски, *а славяните били късни пришелци в Македония*, тъй че не е възможно днешните македонци да са потомци на старите македонци.

Работата е сега да се види, имало ли е славянско дохваждане, защото днешните македонци не се наричат славяни и не казват, че техният език е славянски. Освен това историята не знае досега нищо за някаква славянска държава на Балканския полуостров. Тук е имало и има само държави на българи и сърби, а не и на славяни.

Ония, които казват, че е имало славянско нахлуване, разправят за това нахлуване следното: Славяните до 5 в. живели на север от Карпатите, в Галиция. Към края на 5 и началото на 6 в., те минали Карпатите и заели Дакия, днешно Влашко, след това минали Дунава и заели Тракия и Илирия.

А когато се пита, где са старите жители на Дакия, Тракия и Илирия, отговаря се, че те били унищожени от славяните. Това предположение се опровергава от фактите. Защо славяните, като са унищожили толкова тракоилирийци, не са основали своя държава? Щом славяните били унищожили толкова свят, каквото никой друг народ на света не е правил досега, трябваше да създадат една голяма славянска империя. Такова нещо няма. Наместо това, ние намираме славяните покорни роби на гръцката Византийска империя! Победителите били станали роби на победените! Отгдето се взеха гърците, които управляваха сега Балканския полуостров, ако славяните да бяха унищожили тук всички гърци и тракоилирийци? Пред вид на тие факти, има ли някакъв смисъл теорията, че славяните били унищожили тракоилирийците?

След това се разправя, че тия храбри и жестоки славяни, които тъкмо-що бяха изстребили всички тракоилирийци, щом видяли една гола, боса и дива турско-българска ордица, безропотно навели глава и пожелали да бъдат управлявани от нея. Може ли човек да приеме тие

парадокси? Ние не можем да ги приемем, защото са противни на фактите. Славяните били заели най-напред днешна Румъния, обаче, ние виждаме, че румъните не са унищожени, защото и днес си живеят там, гдето са живяли преди мнимото нахлуване на славяните. Напротив, румъните са днес много по-многобройни отколкото би трябвало да бъдат, защото са унищожили много славяни, като са ги порумънчили.

Същото е и с гърците.

Не славяни унищожиха гърци, а гърците — славяни, като ги погърчиха. Ние намираме славянски гео-хидрографически имена в Влашко и в Гърция, а не намираме влашки и гръцки в България. От това се вижда, кой кого е унищожил или унищожавал.

Как тъй славяните унищожили тракоилирийците, най-храбрив народ на старата история, а гръцките селища по брега на Черно, Егейско и Мраморно морета не могли да унищожат? Те унищожили илирийците до Адриатическо море, а албанците не могли да унищожат? Хипотезата, прочее, че славяните били унищожили старите жители на Балканския полуостров, не може да се оправдае.

Тая хипотеза се постави в едно време, когато авторите ѝ не разполагаха с достатъчно сведения и знания по тия питання.

Понеже тук става дума, че днешните македонци били славяни, нека обърнем внимание на следния неопровержим факт: името славяни е споменато най-напред от живелите в 6 век хронисти *Прокопий* и *Йордан*. И двамата считат славяните за *скитски* народ, който от правреме живял в Дакния, на север от Дунава, или в днешна Румъния. *Йордан* пише, че от долното течение на р. Драва до р. Днестър живеят *склавените*, а от Днестър до Днепър — *антите*, пак славянско или скитско племе. Същото се разбира и от *Прокопия*. Южно от тия склавени и анти, по брега на Черно море, живеели според *Йордан българите* (*Supra mare Ponticum Bulgarum sedes distendunt. — Getica V, 37*). И, за да поясни по-добре, где са живяли българите, *Йордан* казал на *Равенския космограф*, че в *Долна Мизия, Тракия или Македония* само българи живеят. (*Inter vero Thraciam vel Macedoniam et Mysiam interiorum modo Bulgari habitant ut testatur mihi multotiens dictus Iordanis cosmographus. — Ravennat. Cosmogr. IV, 6*). Значи, когато склавените и антиите са обитавали днешно Маджарско и Влашко, българите са обитавали *Мизия, Тракия и Македония*. Македония, значи е била

населена от българи, още когато славяните са живеели на север от Дунава или преди да минат Дунава. Ето защо македонците се казват българи, а не славяни. Същото е казал и Прокопий. Той нарича Йордановите българи хуни и пише, че утигурите са живеели на юг от антите, т.е. на юг от Дунава.

Тъй че, ако е имало някакво славянско нахлуване в Мизия, Тракия и Македония, славяните са били дошли при българи, защото *българите населяваха тия земи преди славяните.*

А понеже и днешните жители на Тракия и Македония се казват *българи*, излиза, че славяните не са унищожили завареното в Тракия и Илирия население. Наричат ли се днес македонците българи, те са старото население на Македония. Тъй че, както днешните елини, власи и албанци са потомци на старите елини, власи и албанци, тъй и днешните македонци са потомци на старите македонци, и то толкова повече, защото няма никакви доказателства, че днешните македонци са късни пришелци в Македония. Разлика тук не може да се прави, а се прави. Защо? — Защото ония, които поставиха тезата, че старите македонци са гърци, си мислеха, че днешните българи са късни пришълци на Балканския полуостров. Те даже не бяха чели, при поставяне на тая теза, Прокопия и Йордана, най-важните хронисти в случая, затова разправят измислицата, че, когато славяните живяли покрай Дунава, тогава българите били живяли по Уралските и Хималайските планини! Тая заблуда е тровила и трови не само българския народ, но и Славянството, па и Европа.

Ние казахме дотук няколко думи, като тръгнахме от север към юг, а сега нека разгледаме това питане, като тръгнем от юг към север.

Старите македонци не са били гърци, защото старите гърци не са ги считали за такива. А това е най-важното.

За народността на македонците е станало дума още в 5 в. пр. Хр. Херодот пише, че македонският княз Александър I се считал за елин. Добре, но гърците не са го считали за такъв, и, когато Александър поискал да вземе участие в Олимпийските игри, те му отказали, защото тия игри били *само* за елини, а не и варвари, какъвто бил Александър. Това го накарало да докаже, че е елин, и доказал, че е елин, защото е от аргийски произход. Но и с това той не доказа, че е принадлежал на елинската раса, защото аргийците не са били елини, а само спечелени за елинската култура. Още Изократ (Paneg. 50), който е

живял в 5 в. пр. Хр., пише, че с името елини не се е означавал родът или родовият произход, а *духът, убеждението и възпитанието*. Поради това като елини са били означени и люде, които расово не са спадали към елините, но са държали за тях или, просто изразено, били са *гъркомани*. Тук, обаче, става дума за расов произход. Старите гърци са считали Александър за негрък от расово гледище, но, като видяли, че той изразява гръцки убеждения, приели го в игрите.

Въпреки това допускане на Александър I в Олимпийските игри, старите гърци са продължавали да считат македонците и техните князе за *варвари*.

Демостен, за пр., е считал македонците за варвари, или за негрци. Но, понеже някои възразяват, че той правел това по политически съображения, нека обърнем внимание на самите негови изрази. В своята Олинтска реч (III, 16) той се провиква: „Не е ли Филип неприятел..., не е ли варварин!“

Демостен не би питал тъй своите слушатели, ако не е очаквал положителен отговор, че Филип е варварин. По-нататък в същата реч Демостен казва, че по време на Аристида, Никия и Перикла македонските царе са се повинували на елините, както подобава на варвари спрямо елини (Olyth III, 24). След това Демостен представлява Филипа не само като неприятел на Атина, но и като неприятел на елинизма. Като укорява обичая на своите съотечественици нищо да не правят, а само да питат за новини, той веднъж казва:

„Има ли нещо по-ново от това, гдето един *македонец* поразява атиняните и се разпорежда с онова, което принадлежи на *елините*?“ (Ф. I. IV. 10) А в друга една реч той казва, че Филип нарушавал мира с атиняните и заговарял против *всички елини* (Ф. II. 1) А в третата си реч против Филип той казва:

„Филип върши неправда не само на нас атиняните, но и на всички други *елини*“ (Ф. III. 1).

От казаното се вижда, че македонците не са считани за елинско племе. Най-добре е изтъкнал това Демостен с следните думи:

„И това знаете вие, атиняни, че всичко онова, което елините са претърпели от лакедемонците или от нас (атиняните), това, прочее, им стана от истински синове на Елада... Такъв не е случаят с Филипа. Филип, който не само, че *не е грък и няма нищо общо с гърците*, но не е поне един варварин из една почетна земя, а е недостоен македонец,

отгдето някога нито годен роб (слуга) можеше човек да си купи“ (Ф. III. 7).

От всичко това се вижда, че македонците не са били членове на елинската раса.

Но и самите македонци не са се считали за членове на тая раса. Плутарх ни разправя, че Александър Велики в време на похода си в Азия, за да покаже своята вежливост към атиняните, изпратил им плячка от Азия с следния надпис:

„Александър, Филипovият син, и елините“ (Плут., Алекс, 10, 6). Той прави, прочее, разлика между себе си и елините. Ясно е, че Александър е считал елините за друг народ.

Това се вижда и от факта, че той се е сношавал с варварите, посредством Хефеста, а с елините посредством Кратера. Считал е значи, елините за друг народ. След това Плутарх пише, че във време на каранията си с Клита Александър извикал телохранителите си по *македонски* (Алекс. 51). А като описва срещата на Евмен с македонските войници, Плутарх (Евмен 14) пише, че войниците го били поздравявали на *македонски* език. Македонският език не е бил, значи, гръцки език. Курциус пък ни разправя следната сцена от съденето на Филота, един от приближените на Александра:

Царят (Александър) отпрати погледите си към Филота и каза: Македонците са решили да те съдят. Питам те, ще искаш ли да говориш с тях на роден език? Филот отговори: „Освен македонците тук има твърде много свидетели, които, чини ми се, по-лесно ще разберат моите думи, ако си послужи с същия език, на който ти тъкмо говори, което ти, мисля, направи поради това, за да може твоята реч да се разбере от повече люде.“ След това Царят каза: „Виждате ли, Филота мрази даже бащиния си език, защото той сам отказва да се изразява на него. Но той може да говори, както ще, вие, обаче, ще да знаете, че той се е отдалечил, както от нашите обичаи, тъй и от нашия език“ (Курциус Руфус 6, 36).

От приведеното ясно се вижда, че македонците не са се считали за гърци. Тяхната интелигенция е знаела и гръцки, защото гръцкият език е бил най-разпространеният език тогава, за да се сношава с външния свят; гърцка, обаче, тя не е била.

Понеже нито гърците са считали македонците за гърци, нито македонците сами са се считали за гърци, какви са били тогава

македонците?

Както днес има гърци там, гдето в старо време е имало пак гърци, и, както днешните гърци се смятат за потомци на старите гърци, тъй би трябвало да кажем, че и днешните български македонци са потомци на старите македонци, или че *старите македонци са били българи*.

Добре, но в душата на модерните учени е втъплено толкова много убеждението, че българите, били те славяни или турци, са късни пришелци на Балканския полуостров, щото те по никой начин не могат да си представят, че старите македонци може да бъдат българи.

Че старите гърци са считали македонците за варвари, това не трябвало да се взема под внимание, защото старите гърци правели това по политически съображения; че македонският език не е бил гръцки език, и това нищо не доказвало; той е бил некакъв си гръцки диалект, който атиняните не разбирали. Значи, и тия доказателства не стигат да се приеме, че старите македонци не са били гърци.

Ще посочим други, от които няма вече да отстъпваме.

Старите македонци не са били гърци, защото са населявали земя, която не е била населявана от гърци.

Гърция е населявана, преди дохождането на гърците, с *пелазги*, един варварски, т.е. негръцки народ.

Върху езика на пелазгите Херодот пише: „Какъв език са оротували пелазгите, не мога да кажа сигурно... Ако, обаче, се съди по останалите живи пелазги..., трябва да кажем, че те са оротували един *варварски* език. Щом това е тъй, жителите на Атика, която е *пелазгска* земя, с преминаването им към елините, са възприели друг (елински) език“ (Херодот I, 57–58).

Това е казано 450 години преди Р. Хр. Гърците, значи били дошли едно време на полуострова при *пелазги*, които те ту изпъдили, ту погърчили.

А Страбон пише за пелазгите: „Що се отнася до пелазгите, всичко свидетелствува, че те са един стар народ, който е бил разпространен в цяла Елада, особено между *етолците* в Тесалия“.

Също и Омир означава тесалийските жители в областта *Лариса*, на юг от р. Пенеос, като *пелазги* (Jl. II. 840 и пр).

Трог Помпей (Justin VII, 1, 3) пък пише, че *македонците са от пелазгски произход*. Ето защо македонците не са считани за гърци. Те

не са считани за гърци, защото са от пелазгски произход.

По-нататък Страбон пише, че Тесалия между устието на р. Пенеос, Термопилите и планината Пинд се е казвала Пелазгски Аргос, защото „пелазги били населявали тази земя“ (Стр. 221, 4).

От тие пелазги — аргийци — е произлязъл македонският цар Александър първи, затова гърците са го считали за негрък, или варварин.

На друго място (V, 2, 4) Страбон пише, че и епиротските племена били, според много автори, от пелазгски произход.

Полибий потвърждава Страбона и пише, че повечето *етолци* не са гърци (αὐτὸν γὰρ Αἰτωλὸν οὐκ εἶσιν Ἕλληνας οἱ πλοίους XVIII, 5, 8).

Понеже македонците, етолците и акарнанците са от пелазгски произход, Тит Ливий пише, че те са оротували един и същи език (Aetolos, Acarnanas, Macedonas eiusdem linguae homines XXX, 29).

Като пелазгски народ, македонците са оротували същия език, както и пелазгските етолци и акарнанци. Ето защо гърците не са разбирали македонския език; не са го разбирали, защото той не е бил гръцки.

Името пелазги е употребявано в най-старо време; в историческо време това име се замества от името *траки* или *мизи*.

В най-старо време като *Мизия* е означавана една малка област на азиатския бряг на Дарданелите и Егейско море, обаче, още Хомер (1000 г. пр. Хр) нарича тракийците мизи.

Херодот (VII, 20) пише, че мизите и тевкритите минали *преди* Троянската война през Босфора от Азия в Европа, покорили траките и се разпростряли чак до *Йоническо море* и р. *Пенеос*.

Тукидид пък, който е малко по-млад от Херодота, пише (II, 97), че одриският княз *Ситалк* бил много богат, защото събирал данъци от земята между Черно море и Йоническия залив. Между Черно море и Йоническия залив е живял, прочее, един народ, който в старо време се наричаше *пелазги*, а сега *мизи* или *траки*.

Понеже в тая област спадат и Македония, Тесалия, Етолия и Акарнания, чиито жители се считаха досега за пелазги, тие жители сега се нарекоха *мизи* или *траки*. Македонците, тесалийците, етолците и акарнанците са спадали, прочее, към тракийската раса.

Страбон, като описва *Пиерия*, която е лежала южно от Македония и юго-източно от долното течение на р. Бистрица, пише:

Пнерия, Олинт, Пимпла и Либерта са *стари тракийски* местности и планини, които принадлежат сега на македонците (р. 471, 17). По-нататък Страбон пише, че селищата на тия тракийски *пиерци* се простирали чак до р. *Пенеос*. Тъй че и според Страбона тракийците са се простирали до р. Пенеос. А понеже македонците живееха не само на север от р. Пенеос, но и на север от р. Бистрица, те са спадали към *тракийската* раса.

Тоя факт многократно е изтъкван и от средновековните писатели, които често пишат: „*Тракия или Македония*“.

Разликата между гърци и македонци е изтъкната и в деянията на апостолите, в които се казва, че, когато апостол Павел, заедно с ученика си Тимотея, се намирили в Троя, на азиатския бряг на Дарданелите, той имал видение: един *македонец* стоял пред него и го помолил да дойде в Македония. Той дошъл в Филипи (който, ако и географски да е тракийски град, тогава се е считал за македонски град), а след това заминал за Атина или за Гърция.

Апостолите, прочее, са правели разлика между македонци и гърци.

А за отношенията между тракийци и мизи Страбон пише: „Теснината между Халкедон и Византия, която сега се казва *Тракийски босфор*, едно време се е казвала *Мизийски босфор*. Това може да се вземе като свидетелство, че мизите са *тракийци*“ (р. 566. 8). А на друго място (р. 6, 10) Страбон пише: „Хомер е знаел и Истера (Дунава), защото той споменава и *мизите*, които живеят покрай Дунава. Той е знаел още, че Тракия се е простирала до р. Пенеос.“

Жителите между Черно море, р. Пенеос и Йоническо море са се считали, значи, още, в Хомерово време за *траки* или *мизи*, а не за елини. Днешният Босфор се е наричал, прочее, на мизийска или тракийска, а не на гръцка земя.

Страбон каза, че още Хомер е знаел, че мизите или траките са населявали земята между Дунав и р. Пенеос.

Сега нека притурим, че тие мизи или траки са били главните противници на гърците в Троянската война. Йордан пише, че Телеф, сестриният син на троянския цар *Приама*, който е бил *мизийски* княз и чиято държава се е простирала от устието на Дунава до Истрия, е паднал убит в тая война, която е станала най-вероятно в Тесалия. В тая война като Менелаеви или гръцки съюзници се споменават хора от

Корфу, от Крит, от Елиза, от Етолия, от Родос, мирмидонците и пр. А като Приамови или троянски съюзници се споменават: *пелазгите*, които са живяли в Тесалия, около Лариса, *траките*, които са живяли около Хелеспонта или Дарданелите, *хелизоните* и *амазоните*, които са живяли в Тракия. След това: *дарданците*, *фригийците* (бързаците), *мизите*, *енетите* и др. (J I, II, 840 и пр. и III, 189). Всички тия племена не са били според Омир елини, защото той пее:

„Много са защитниците на големия град на Приама“
„Друг език на други дошли от разни места хора“ (JI, II, 803 и н.).

Троянските народи са оротували друг език, не са били, значи, гърци. По време на Троянската война е станало, прочее, сблъскване между две разни раси, между елини и мизи или българи.

Ако и областта Лариса, която се намира на юг от р. Пенеос, е отбелязана като населена с *пелазги* и елински неприятели по време на Троянската война, тогава не остава никакво съмнение, че не само Македония, но и цяла Тесалия по онова време *не е била елинска*.

От казаното дотук се вижда, че, като започнем от западната част на Коринтския провлак на север чак до Черно море, жителите на тие местности са спадали към тракийската раса и, следователно, не са били гърци.

Какви са били? Где са те сега?

От изложеното дотук се вижда, че те са били мизи, а мизите се нарекоха още в четвъртия век *българи*.

Римляните покориха на Балканския полуостров *мизи*, които се бяха разделили на разни племена. Когато се пита, где са тие *мизи* сега, отговаря се, че те били унищожени от славяните, които в шестия век били заели Балканския полуостров. Тоя отговор няма сега никаква стойност, защото славяните били заели земята на мизите в *шестия* век, а *мизите* са наречени *българи* още в *четвъртия* век, или *преди славяните да дойдат при тях*.

Славяните, значи, са дошли на юг от Дунава, когато мизите са се казвали българи. Те, прочее, са били дошли при българи, ако изобщо можем да кажем, че са дохождали.

Поради това в една писана в 354 г. хроника, в която се изброяват живеещите в Тракия племена, се казва, че българите били произлезли от тракиеца Циеци (*Zieze ex quo Vulgares*).

В главата, съставена от самия Константин Велики или по негова поръка, за „*Готските игри*“, гдето се излагат коледните приеми и празненства на византийския двор, се споменават и развлеченията след пиршеството — музика, песни, театрални представления и латински славословия. На шестия ден на празника се устройва закуска, на която се показват сините, зелените, *българите* и разни чужденци: фаргани, хазари, агаряни и франки; всички се явяват в национално облекло, народни горни дрехи *ковади* (гл. Руск. древн.; гр. Толстой и Кондаков, в. IV, стр. 139)

Интересен е горният цитат за манталитета на съвременните учени. Кондаков съобщава, че българите са канени на закуска от Константин Велики (306–337 г. сл. Р. Хр.) като местни хора, а не като чужденци, защото казва и *разни чужденци*, които наименува, а същевременно твърди упорито, че българите били монголци, които едва в края на 7 в. били дошли на Балканския полуостров!

Св. Йероним, който също е живял в четвърти век, пише в своята карта: „*Mesia hec et Vulgaria*“, Мизия т.е. България. Надписът е поставен върху Македония.

Ако св. Йероним да беше споменал само българи в Мизия, могло би било да се помисли, че българи били дошли отнякъде си в *Мизия*, но, понеже той нарича самата Мизия България, излиза, че за него България и Мизия е едно и също.

А тицинският епископ *Енодий*, живял през втората половина на петия век и началото на шестия век, пише, че в 504 г. Гърция започнала война с своите *българи*, защото искала да ги подведе под опекунство. Българите, значи, са живяли тогава в Византийската империя. Хомер нарича мизите *коньодоячи*, които се хранили с конско мляко. А Енодий, като описва извънредната храброст на българите, пише, че, що се отнася до храненето, за тях е било достатъчно *пиенето на конско мляко*. С това Енодий идентифицира българите с *мизите*, защото мизите бяха поданици на Източната римска империя и се хранеха с конско мляко. Същото се потвърждава и от *Комеса Марцелина*, който пише, че Йоан Юстиниановият военачалник, претърпял в Италия в 548 г. поражение в едно нощно нападение от готския княз *Тотила* поради

издайнничеството на *своите българи*. Йоан, значи, е бил българин и е воювал начело на българи, които са били поданици на римската империя.

Йордан пък, който е живял в шестия век, казва, че в Долна Мизия, в Тракия или Македония *само българи* живеят. (Inter vero Thraciam vel Macedoniam et Mysiam inferiorem modo Bulgari habitant. — Rav. Cosmographus, (IV, 6).

Долномизийците, тракийците и македонците, които от по-старите писатели се считаха за мизи, се считат от Йордана за българи. Това се разбира и от Комеса Марцелина, който пише, че патрицият *Цита* бил разбит в 535 г. на р. Янтра в Мизия от *българи*, та едва избягал през Шипченския проход към Цариград.

И *Теофилакт Симоката* нарича българите *мизи*. Той пише, че абарите в войната си против Византия се били сдружили с *скити* и *мизи*, когато други автори пишат, че се били сдружили с хуни и българи. Наместо *българи*, Симоката казва *мизи*.

Също тъй схваща българите и Зонара. Като описва сражението на подигналия се в 515 г. *Виталиан* начело на хуни и българи против императора Анастасия, той пише, че, за да защити Цариград, Анастасий съградил против нахлуването на *мизите* или *българите* и скитите (хуните) една дълга стена от Черно море до Силиврия на Мраморното море. Мизите, прочее, се наричат българи, а хуните — скити.

А владиката на Никиу *Йоан* (7 в.), като описва сраженията на същия Виталиан, който е роден в Залдаба, днес Шумен в Мизия, с военачалника на императора Анастасия, което сражение станало около Варна, в Малка Скития, пише, че Виталиан, който се оттегли към Шуменско в Мизия, се бил оттеглил в *провинцията България*.

Йоан от Никиу, не само че нарича Мизия България, но казва още, че *България е била римска провинция*.

Това се потвърждава и от Константина Багрянородни, който пише, че до императора Хераклия (610–642) *България се е намирала под римска власт*. Била, значи, до Хераклия и до Кровата, който я освободи, римска провинция. Римляните са покорили тук мизи, които в последствие те нарекоха *vulgares* (мнозинството, простия народ), или *българи*.

В малкото житие на св. Климента Охридски пък се казва, че св. Климент произлизал от европейските *мизи* (защото е имало и малоазиатски мизи), които поради множеството си се наричат *българи*.

От всички тия данни се вижда, че мизите не са изчезвали, а са наречени *българи* или пък обратно, че днешните българи не са нищо друго освен друго наименование на старите мизи.

Понеже мизите се простираха чак до Йоническия залив, в която област живееха и старите македонци, тогава се разбира, защо и македонците, подобно на тракийците, се казват *българи*. Те се казват българи, защото са мизи. И понеже са мизийски потомци, те са потомци на старите македонци, понеже и те бяха мизи. Македонците най-напред бидоха наречени *пелазги*, сетне *мизи* и най-сетне *българи*.

Българи се нарекоха и *мирмидоните*. Малала Йоан пише, че в Троянската война Ахил е имал своя собствена войска, състояща се от тъй наричаните тогава *мирмидони*, които сега (6 в.) се наричат българи. (εχων ιδιον στρατιον των λεγομενων Μυρμιδόνων τύτενυί δέ λεγομενων Βουλύάρων).^[1]

Мизите, или тракоилирийците, са се делили в най-старо време на два главни дяла: *скити* и *кимерии*. И едните и другите се наричат днес българи.

Като скити в най-старо време са означавани предимно крайдунавските жители и жителите на север от Дунава, а като кимерии — тракийците до Босфора, затова Босфорът се казва и Кимерийски Босфор.

Обаче, още преди Христа настана едно разбъркване на тия понятия, защото още Херодот означаваше като скити и тракийците до Черно, Мраморно и Егейско морета и обратно като кимерии или кимбери, кимбри са означавани и съседните на германците горнопанонци.

Някои модерни учени считат кимберите дотолкова за стар европейски народ, че даже ги обявиха за германско племе.

Тия именно панонски кимбери или кимерии се нарекоха отпосле *хуни*. Името Атила било германска дума и значило *бащичко*.

Прокопий, обаче, продължаваше да счита тракийските кимерии за хуни. Тия негови хуни живееха като кимерии от прав време не само покрай Босфора, но обитаваха и Херсонес, т.е. Галиполския полуостров. Римляните покорили тук според Прокопия *хуни*.

За тракийци е считал хуните и Йоан Малала.

Прокопиевите кимерии-хуни живееха в Източна Тракия до Босфора. Тях Йордан, както споменахме по-преди, нарича българи, като остави името хуни за западните хуни или за панонците. Но и *масагетите* (гетите) Прокопий нарече хуни, защото той на друго място пише, че масагетите се казвали в негово време хуни. От масагетски или хунски произход е бил, според Прокопия, и прочутият Юстинианов военачалник *Белизар*, който е роден в Германия, днес Сапаревска баня, Дупнишко. А *Амиан Марцелин* (23, 5, 16) поставя масагетите в съседство с *албанците*. Страбон пък ги поставя като източни съседи на *даките*. И Херодот означава масагетите като *тракийски народ*. Той пише (I, 205, 211 и пр.), че масагетската царица *Томира* разбила персийския цар Кира на р. Араксес, а *Трог Помпей* пише, че Томира, след като разбила персите на р. Хабраксес (Хебрус, Марица) оттеглила се в Малка Скития и основала града *Томи* (днес Констанца). Тъй че Малка Скития е била населена в старо време с масагети. Тия масагети се нарекоха от други автори хуни, защото ние намираме, че писатели от 4 и 5 в. говорят тук за хуни. Тъй, за пример, *Йероним* пише, че живеещите покрай Дунава хуни учили псалтира, а *Созомен* пък пише, че живеещите край Дунава хуни обожавали владиката на Томи *Теотима* поради добродетелите му.

Крайдунавските скити — масагети — хуни са били, прочее, *християни*.

Латинските писатели, обаче, като *Енодий*, *Касиодор*, *Комес Марцелин*, *Йордан* и др., нарекоха мизийците или тракоилирийците българи, а името хуни оставиха само за дакийците.

Понеже и хуните се нарекоха отпосле българи, можем да кажем, че днешните българи са потомци на старите *мизи*, *мирмидони*, *кимерии*, *масагети* или *гети*, *скити*. Тук, обаче, ние нямаме работа с отделни раси, а с отделения на една и съща раса, която ще наречем мизийска или тракийска раса. Затова ще кажем накъсо, че днешните българи са потомци на старите мизи или че старите мизи са *българи*.

Българите са мизи и стари тракоилирийци не само поради изложеното, но и поради факта, че не са намерени досега данни, от които да се вижда, че те са късни пришелци на Балканския полуостров.

От гръцките автори най-стар е Йоан от Антиохия, който е споменал името българи. Той пише, че около 480 г. император Зенон се

бил обърнал за помощ към тъй наречените българи против двамата Теодориховци, които владееха Тракия и заплашваха Цариград.

Казва се „към тъй наречените българи“, а не само към българите, от което се разбира, че истинското име на българите е било друго — *мизи*, които сега получили прекора българи (*vulgares*).

Где живееха българите, към които Зенон се обърна за помощ? — Те живееха в Македония, защото Зенон се обърна в случая към Сабиниана Велики, войводата на *Едеса* (Воден), столицата на старите македонци.

Сабиниан съумя с разни маневрирания да изпъди Теодорих, Теодомировия син, из днешна Албания, без обаче да го унищожи. Зенон не бе доволен от това, та проводи убийци да убият Сабиниана. След това Зенон се сприятели с Теодориха и го подбутна да иде да завладее Италия за империята. Това стана. Теодорих завладя Италия, но за себе си и стана италиански крал. Сега Теодорих и Византия се съюзяват и нападат илирийските българи, които бяха предвождани от Сабиниановия син, пак на име Сабиниан. Сражението е станало в 504 г. на р. Морава, при днешна Кюприя. Българите били разбити.

След поражението на българите император Анастасий, наследникът на Зенона, за да подведе българите под опека или покорност, заточил илирийските владици, а именно владиците на Ниш, София, Кюстендил, Охрид и Никопол (на Йоническия залив). От Никопол (на Йоническия залив) до Ниш са живели, значи, по онова време българи. Анастасий е искал да подчини тия българи под гръцката църква, па и под гръцката власт.

Сега настъпва най-интересният момент в българската история. Северните братя на илирийските българи, или жителите на Скития и Мизия, помолили родения в Шумен (Залдаба) *Виталиан*, който е бил главнокомандуващ на византийската армия, обаче, син на Патрикиола, водителя на федератите в Мизия, която от *Йеронима* се нарича България, а от *Йоана* от *Нику* провинция *България*, да потегли против безбожния Анастасий, за да освободи заточените владици. Полусвободните българи, или федератите на Източната римска империя, се подигат за освобождаването на стоящите под пряката византийска власт илирийски българи. Това подигане ще да е било най-силно в Сердика (София) и Пауталия (Кюстендил), защото владиците на тия градове били веднага освободени.

Народът в Цариград, който мразел Анастасия, се готвил да посрещне Виталиана като император, но това не станало, защото Анастасий наскоро умрял, а за император бил избран началникът на императорската гвардия, илириецът или македонецът Юстин (518 г.)

Цариград си помислил с тоя илириец да примири илирийците, което и станало донейде. Виталнан биде пак назначен за главнокомандуващ на императорската армия, но това не трая дълго време.

По подбуда на Юстиниана, братовия син на Юстина, Виталиан биде убит, и на негово място за консул и главнокомандуващ на войските биде назначен Юстиниан, който след смъртта на Юстина (527 г.) стана император. Българите, обаче, продължиха борбата си за политическа и духовна еманципация и принудиха Юстиниана да отстъпи.

По-преди споменахме, че, когато император Анастасий заточи илирийските владици, тогава, пише Теофан, *скитите* и *мизите* се били подигнали за тяхното освобождение. Като *скити* Теофан означава жителите на север от Дунава, които Йордан наричаше *склавени* и *анти*, а като *мизи* — жителите на юг от Дунава, които Йордан нарича *българи*.

Йоан Малала пък, който нарича скитите хуни, пише, че Виталнан се бил подигнал начело на *хуни* и *българи*; наместо скити и мизи, той пише хуни и българи.

За нас в тоя случай са най-компетентни Йордан и Прокопий, защото са взимали участие в тие събития. Йордан в своята *Romana* (Римска история) пише, че по време на Юстиниана *българи*, *склавени* и *анти* всеки ден настоявали (за правдини) (*instantia cottidiana Vulgarum, Antium et Sclavinorum* p. 52).

Българите, прочее, които живееха в Мизия, се сдружили с склавените и антите, които живееха в Скития отвъд Дунава, за да освободят илирийските владици или илирийската църква от гръцката.

Ако, обаче, бихме искали да си послужим с езика на по-старите автори, би трябвало да кажем, че мизите откъм Дунава се сдружили с скитите отвъд Дунава и се притекли на помощ на мизите, които живееха в Македония и останала Илирия.

Прокопий, който, както по-преди споменахме, нарича тракийците или Йордановите българи хуни, ни описва тия събития по

следния начин:

„В Илирия и цяла Тракия, т.е. от Йоническия залив до предградията на Византия, там, гдето селището се населяваше от елини и херсонити, хуните, склавените и антите извършваха почти всяка година, откак Юстиниан стана император, непоправими злини на тия хора там. Аз мисля, че при всяко нападане биваха премахвани или заробвани повече от 200,000 от живеещите там гърци, тъй че цялата тая земя (от Йоническия залив до предградията на Византия) се съедини най-сетне действително с скитската пустиня“ (Анекдота 18, 20).

Това свидетелство е важно от много гледни точки.

Най-напред нека кажем, че това е единственото свидетелство, което се сочи за доказателство, че тракийците и илирийците били унищожени от славяните. Когато се пита, где са тракоилирийците, отговаря се: ето где: Прокопий пише, че славяните при всяко нападане унищожавали по 200,000 души, догдето ги унищожили всички и заели Тракия и Илирия. В края на 7 в. дошли монголски българи при дунавските славяни, покорили ги и основали в Долна Мизия българска държава.

На това нека възразим,

а) че тия опустошения не са правени от славяните, а от *българите* или *хуните*, които са предвождали славяните;

б) че тия опустошения не са се извършвали над местното население, или над тракийците и илирийците, а над населяваните от *елини* селища.

Това Прокопий е изтъкнал и в своето съчинение върху войната с персите (II, 4, 11), в което той пише, че *хуните* навлезли в Тесалия и прочее и, след като унищожили *всички елини*, с изключение на *пелопонесците*, върнали се (οὐτω τε σφεδόν απαντάς Ἑλληνας πλην Πελοποννησίων διεργασάμενοι, απεχώρησαν).

Унищожавани са, значи, само *елините*, а не и пелопонесците, които не бяха елини и принадлежаха към тракийската раса. Тракоилирийците, значи, не са били унищожавани, а защитавани.

Другото важно обстоятелство, на което трябва да се обърне внимание, е, че дошлите откъм Дунава или из Мизия хуни, които сега завладяха Илирия до Йоническия залив, са били християни. Още Йероним (4 в.) пише, че хуните или *гетите* учили псалтира (*Hunni discunt Psalterium*); били са, значи, християни. А Созомен пише, че живеещите покрай Дунава хуни (*οἱ περὶ τὸν Ἰστρὸν Οὐννοὶ βάρβαροι*) обожавали *Теотима*, владиката на Томи около 390 г. Тие християнски хуни се подигнали под водителството на Внталиана за освобождаването на илирийските владци и успели, както Прокопий пише, да присъединят и Илирия, или земята от Йоническия залив до Византия, към останала Скития.

Защо българите или хуните, склавените и антите присъединяват към останала Скития само земята от Йоническия залив до Цариград, а не и земята от Атина до Цариград?

Защото на тая земя бяха заточени владците, за чиято защита те се били подигнали, и защото до Йоническия залив се простираха *мизите*, или траките, тъй че те са освобождавали свои сънародници, а не са превземали чужда земя.

След като бидоха изгонени гърците или по-добре гръцкото духовенство из казаните земи, Юстиниан се видя принуден да създаде особена архиепископия за тая земя с седалище в Охрид. Тая Юстинианова архиепископия обхващаше провинциите: *Средиземна Дакия, Брегова Дакия, Първа (горна) Мизия, Дардания, Превалитана, Втора Панония, Втора Македония (Охрид), Горна Албания, Тесалия*, тъй наричания остров *Европос, Епир, Ливадия* (земята между Тесалия, Епир и Коринтския пролив).

Тъкмо на тия провинции бе заточил император Анастасий владците, за чието освобождаване се бяха подигнали българите, славяните и антите.

Жителите на тия две провинции, както по-преди изложихме, са считани винаги за *варвари*, или неелини. За неелини, или мизи, които се казват сега българи, се създаде архиепископията *Първа Юстиниана*. Понеже в тая архиепископия влизаше и провинцията *Македония*, трябва да кажем, че Юстиниан бе създал своята архиепископия и за старите македонци, които се наричат сега българи.

Българите, или хуните, славяните, или антите, не дойдоха в Илирия да унищожават илирийци, както твърдят ония, които не са

вникнали в същността на питането, а да освобождават илирийците от византийско потисничество.

Със своята архиепископия Юстиниан отдели духовно илирийските мизи, или българи, от гърците. Затова тая архиепископия се нарече от гръцките църковни писатели *Българска архиепископия*.

За щастие на науката и правдата тие обстоятелства са потвърдени и от Цариградския вселенски събор от 869/870 г. Тоя събор се събра да реши, под Рим или под Цариград да спада тая българска църква.

Препирните, които станаха в тоя събор по предмета на събирането му, са изложени подробно в книгата на д-р Ганчо Ценов: „*Кроватова България и покръстването на Българите*“.

Ще споменем само, че още в 860 г., или десет години преди събора, папа Николай писа писмо до българския цар Михаила, в което той искал от цар Михаила да се повърне старият обичай на апостолския престол, в Стария и Новия *Епир*, т.е. в двата *Епира* в *Илирикум*, *Македония*, *Тесалия*, *Брегова Дакия*, *Средиземна Дакия*, *Мизия (горна)*, *Дардания*, *Превала*, гдето той е ръкополагал до времето на папа Хормизия или до създаването на архиепископията Първа Юстиниана.

Рим е претендирал, прочее, за супрематията тъкмо над оние провинции, които българите освободиха по времето на Юстиниана от гръцката супрематия и за които бе създадена архиепископията Първа Юстиниана.

Съборът требваше да реши сега, дали на Рим или на Цариград да се подчинят тие провинции.

Това, обаче, което сега нас най-много интересува и за което ние разправяме тие работи, е, че съборът е наричал горните провинции *Българско отечество в Илирия* (*Vulgarorum patriam quae in Illyrico constituta est*), а именно: Двата *Епира*, *цяла Тесалия*, *Дардания* и пр., което българско отечество се казва днес по тие българи *България*. (*Cuius nunc patria ab hic Bulgaris Bulgaria nuncupatur*).

Това е важно да се изтъкне, защото в историята, която се учи в българските училища, се казва, че едва Борис бил стигнал до средата на Македония, а всички тук споменати провинции никога не били български, когато съборът недвусмислено ги е смятал за български земи.

Гърците претендирали за духовно господство над гореказаната Илирийска България, защото преди българите да я освободят, което стана по времето на император Юстиниана, там е имало гръцки свещеници.

Тая претенция римляните оборваха, като доказваха, че българите въз основа на *правото на сродствеността* (че са от един род) *съединили своето отечество* и са го държали през цялото време оттогава (VI в.) досега (IX в.) (*Quia Vulgares, qui jure gentili sibi patriam subjugantes, eam per tot annos retinent*).

Македония и другите поменати провинции са били, значи, населени от българи, които в 6 в. се съединили с другите българи. По-нататм се казва, че апостолското седалище не е правило никакви постъпки за обратното им заемане, защото българският народ дойде и си ги *освободи въз основа на правото за владение* (*Vulgarorum patio addit et sibi jure patestatu omnia vindicat*).

Правото на владение на казаните провинции се обуславя от правото на сродствеността, което ще рече, че всеки народ има право сам да се управлява, един принцип, който едва в днешно време се появи в средна Европа.

Как държава и църква са вървели заедно, може да се види от казаното по-нататм, че гърците след изгубването на правото над диоцезата, изгубили и правото на държавата си над казаните провинции (области).

Българите, прочее, се освободили най-напред духовно, а от сетне и политически.

Архиепископията Първа Юстиниана, или Охридската архиепископия, е първата стъпка от еманципацията на българската раса.

Изложи се това само да се обърне внимание, че в 870 г. вселенският събор е считал, че двата Епира, Дардания, Дакия, Тесалия и другите Илирийски провинции са населявани от българи, и че те от началото на VI в., или от създаването на архиепископията Първа Юстиниана до IX в., па и по-нататм, са били независими от гърците и римляните, не само в църковно, но и в политическо отношение.

Хуните, или българите, *които са били християни*, се подигат по време на император Анастасия поради заточаването на илирийските владици и след дълги борби принуждават Юстиниана да създаде

независима църква за българите в Македония и останала Илирия. След това българите откъм Дунава се *съединяват* с българите в Македония и останала Илирия. *Не са покорявали* Илирия, *не са я заселвали*, а са се съединили с нея въз основа на сродствеността или племенността (*jure gentili*), т.е. защото и македонците и останалите илирийци са принадлежали към същия род, към който са принадлежали и хуните, или българите, които живееха покрай Дунава.

Не е имало, значи, унищожаване на македонци.

Досега се мислеше, че старите македонци са били унищожени от нахлули в време на Юстиниана славяни. Това твърдение се оказва безосновно, защото не е имало самостоятелно славянско нахлуване; славяните са подкрепяли българите, за да извоюват известна независимост за илирийските българи.

Македонците се нарекоха българи, подобно на другите тракийски племена, защото са стари мизи. Тия мизи, както в Тракия, тъй и в Илирия, се нарекоха след края на 4 в. *българи*.

Накъсо казано, *не е имало* унищожаване или пък изчезване на старите македонци. Тъй че, както днешните гърци са потомци на старите гърци и днешните албанци на старите албанци, тъй и днешните македонци са потомци на старите македонци.

Александър Велики е произлязъл от оня народ, който се казва днес български народ.

С това се решава не само проблемата за народността на македонците, но и проблемата за народността на българите изобщо.

За да поясним това, нека се повърнем още един път върху приведеното от Прокопия свидетелство на стр. 17–18. От малограмотност ли или по коя друга причина, това свидетелство е предавано досега в изопачена форма. Докато Прокопий пише, че *хуни, склавени и анти* правили тие и ония опустошения, в българската история се споменават само славяните, а българите, или хуните, които собствено са били водители на тие опустошения, се премълчават. По тоя начин се създаде убеждението, че славяните били унищожили тракоилирийците и заели тяхната земя. А българите, или хуните, били дошли от Волга едва в края на седмия век, като малка гола и дрипава ордица, която покорила славяни в Долна Мизия и основала българска държавица. Тие хуни или българи никога не били владели Южна Тракия и Илирия?!

Това не е наука, защото, ако Прокопий, който е бил секретар на Юстиниановия военачалник Белиазар, разправя, че *хуните*, били съединили земята от Йоническия залив до предградията на Византия към останала Скития, не може да се казва, че хуните били дошли в Долна Мизия едва в края на седми век и че никога не били владели Южна Тракия и Македония. Оня, който разправя това, или изобщо не е проучвал тие работи, или не търси истината.

Същото е и що се отнася до народността на хуните, или българите.

Ако Анастасий библиотекарят пише, че българите, или хуните заели *цяла* Тесалия, Дардания и пр. въз основа на *народностното* право, от което се разбира, че българите, или хуните, са сродни с жителите на цяла Тесалия, двата Епира и пр. или с старите илирийци, не може да се казва, че българите са турци, което никой не е доказал досега.

Същото е и що се отнася до християнството на българите.

Апостол Павел дойде заради *македонците* в Европа. Ако тие македонци живеят в лицето на днешните македонци, които се казват *българи*, кой покръсти тогава българите?

Ако ап. Павел говори в 3 гл. Колос. за *скити*, ако старите църковни историци пишат, че *скитите* били покръстени от апостолите и ако хуните, или българите, се считат за скити, кой покръсти тогава българите?

Ако българите са мизи, а мизите бяха покръстени от апостолите, кой покръсти тогава българите?

Ако хуните, които основаха българската държава, бяха още в 1 век християни и издействуваха създаването на независимата Охридска архиепископия, може ли да се казва, че тие хуни-българи били покръстени едва от „хан“ Бориса в 9 век?

Всичко това може да твърди само оня, който не е проучвал тие работи, или пък, който е негоден за научна работа.

[1] *Ioannis Malalae Chronographia/Ex rec. L. Dindorffii. Bonnae, 1831, p. 97 (20–21)* За Моравчик това място е интерполация (Moravcsik Gy., *Byzantinoturcica. Berlin, 1958, Bd. II, S. 207; 231*), но кой вездесъщ българин е направил този фалшификат тъкмо в гръцкия текст, не пояснява. — Ed. ↑

ИВАН МАРЧЕВСКИ

ПРЕГЛЕД НА ИЗВОРИТЕ В СЪЧИНЕНИЯТА НА ИСТОРИКА Д-Р ГАНЧО ЦЕНОВ

1. Писателят *Св. Теофан Изповедник (+818)* в своята хроника, между другото, пише:

ἀναγκαῖον δέ εἰπεῖν καί περὶ τῆς ἀρχαότητος τῶν Οὐννογουνδούρων, Βουλγάρων καὶ Κοτράγων ἐν τοῖς ἀρκτώοις περατικοῖς μέρεσι τοῦ Εὐξεινοῦ πόντου, ἐν τῇ λεγομένῃ Μαιώτιδι λίμνῃ, (...) ἐρχεται ὁ λεγόμενος Κοῦφισ ποταμός, καὶ ἀποδίδει εἰς τὸ τέλος τῆς Ποντικῆς θαλάσσης πλησίον τῶν Νεκροπήλων εἰς τὸ ἄκρωμα τοῦ λεγόμενον Κριοῦ Πρόσωπον, ἀπὸ δέ τῆς προσημανθείσης λίμνης ἴσα ποταμῶ θάλασσα, καὶ εἰσάγεται εἰς τὴν τοῦ Εὐξεινοῦ πόντου θάλασσαν δια τῆς γῆς Βοσφόρου καὶ Κιμμερίον, (...) ἀπὸ δέ τῆς αὐτῆς λίμνης ἐπὶ τὸν λεγόμενον Κοῦφαν ποταμόν, ἐνθα τὸ ξυστόν ἀγρεύετα Βουλγαρικόν ὄψάριον, ἢ παλαιὰ Βουλγαρία ἐστὶν ἡ μεγάλη. (Theophaes p. 356–7) — Нужно е сега да разправим за старината на Хуногундурите, българите и котрагите в северните преминаеми части на Евксинския понт, в тъй наречения Меотидски канал, (...) започва тъй наречената река Куфис и се повръща (излива) на края на Понтиското море, близо до Некрополите, при тъй наречения нос Криупросопон. От казания Канал, гдето започва морето е като река и тече през земятана Босфора и Кимерия в Евксинския канал. (...) От тоя канал покрай р. Кофина, дето се лови рибата ксистон, *българският (деликатес), се простира Стара Голяма България.*

2. Есхил пише:

ισθμόν δ' ἐπ' αὐταῖς στενοπόροις λίμνης πύλαις
Κιμμερικόν ἤξει, ὃν θρασυπλάγχως σε χρή λοιποῦσαν αὐλῶν
ἐκπεραν Μαιωτικόν (Aeschill., Prometheus 703 et cet.) — Ти
по тоя начин ще стигнеш, казал Прометей, до Кимерийския
нос, който се мие от тесното устие на (Меотидския) канал.
Него (носа) трябва смело да напуснеш и да преминеш
Меотидския канал.

Това казва Прометей на Йо като по-рано е казал да премине през
Кавказката планина, от която извира р. Хебриста, (бълг. Марица) след
туй да премине Меотидския канал.

За кой Кавказ се отнася тук писаното ще видим по-долу от това
което пише Прокопий, за Понта и Кавказа.

3. Прокопий пише:

οἱ μὲν τὴν Μαιώτιν οἰοῦνται Λίμνην ἀπεργάζεσθαι τὸν
Εὐξείνιον Πόντον καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἐν ἀρίστερζχ, τὸ δὲ ἐν δεξιζχ
τῆς Λίμνης χωρεῖν, μητέρα τε διὰ τοῦτο τοῦ Πόντου καλεῖσθαι
τὴν Λίμνην. ταῦτά τε φασι τεκμηριούμενοι, διτι δη ἐκ τοῦ
καλουμένου Ἱεροῦ ἢ τοῦτου δη τοῦ Πόντου εκροή ἐπι
Βυζαντίου καθάπερ τις ποταμός κάτεισι (Procop. Bg. IV 6, 16).
— Евксинтския Понт образува Меотидския канал и тече на
ляво и надясно от него, затова канала се казва Майка на тоя
понт, това казвали свидетелстващите защото той
(каналът) тече от тъй нареченото *Хиеро* (на устието и
златния рог), където свършва тоя Понт, към Византия в вид
на река.

Ясно е значи, че се касае за Босфора през където е преплавала Йо
от Европа за да избяга в Азия.

4. По-нататък Прокопий пише:

τῶν δὲ τοῦ Καυκάσιου ὄρους προπόδων οἱ μὲν πρὸς τε
βορράν ανεμον καιήλιον δύοντα τετραμένι ἐστε Ἰλλυριούς και

θράκας δ' ἰήκουσιν, αἱ δὲ πρὸς τε ἀνίσχοντα ἥλιον καὶ ἀνεμὸν νότον ἐς τὰς διέξοδος ἐξικνύονται αὐτάς, αἱ τὰ τῆδε ὠκημένα Οὐννικά, ἔθνη ἐς γῆν τὴν τε Περσῶν καὶ Ῥωμαίων ἀγούσιν, ὧν περ' ἄτερα μὲν Τζοῦρ ἐπικέκληται. (Proc. Vg. IV, 3, 3). — От подножията на Кавказката планина едни са обърнати към север и запад и се простират през земята на *Илирийците* и *Тракийците*, други са обърнати към юг и стигат до проходите в които живеят *Хуните* и водят към земята на Персите и Ромеите (Гърците) от които единия се казва Тцур (Чорлу).

За този именно Кавказ се отнася това, което е писал Есхил цитирано по горе за пътя на Йо.

5. Страбон пише:

ἐκδιδοῶσι δ' αὐτός (ἢ Μαϊώτις λίμνη) μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερίον καλούμενον Βόσπορον, οὗτος δὲ κατὰ τὸν Θρῆκον εἰς τὴν Προποντιδα. (Str. p. 125 §23). — Меотидския канал се излива в Понта през Кимерийския Босфор, а тоя през Тракийския в Пропонта т.е. в Мраморното море.

Ясно е значи, че тук и дума не става за Азовското море, където няма никаква Тракия.

До тук изложените документи на писатели от най-старо време, няколко века преди Христа (Херодот, Есхил, Страбон) и такива от V и VI векове, доказват, че Древна България е съществувала преди Испериха, заемала е същото място, което заема и днес, като се е простирала чак до Босфора. Че това е така, нека приведем шестото поразително безспорно доказателство от Теофана, който пръв употребява израза *Стара Велика България*.

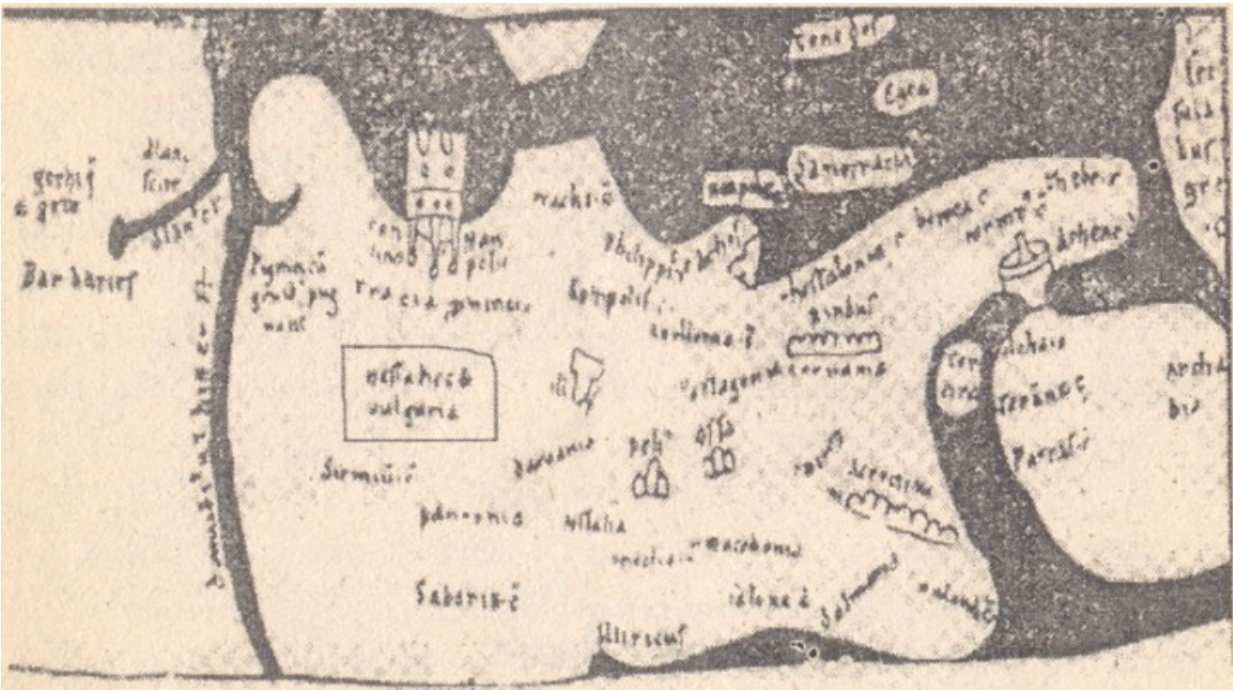
6. Описвайки събитията, станали в 494 г. Теофан пише:

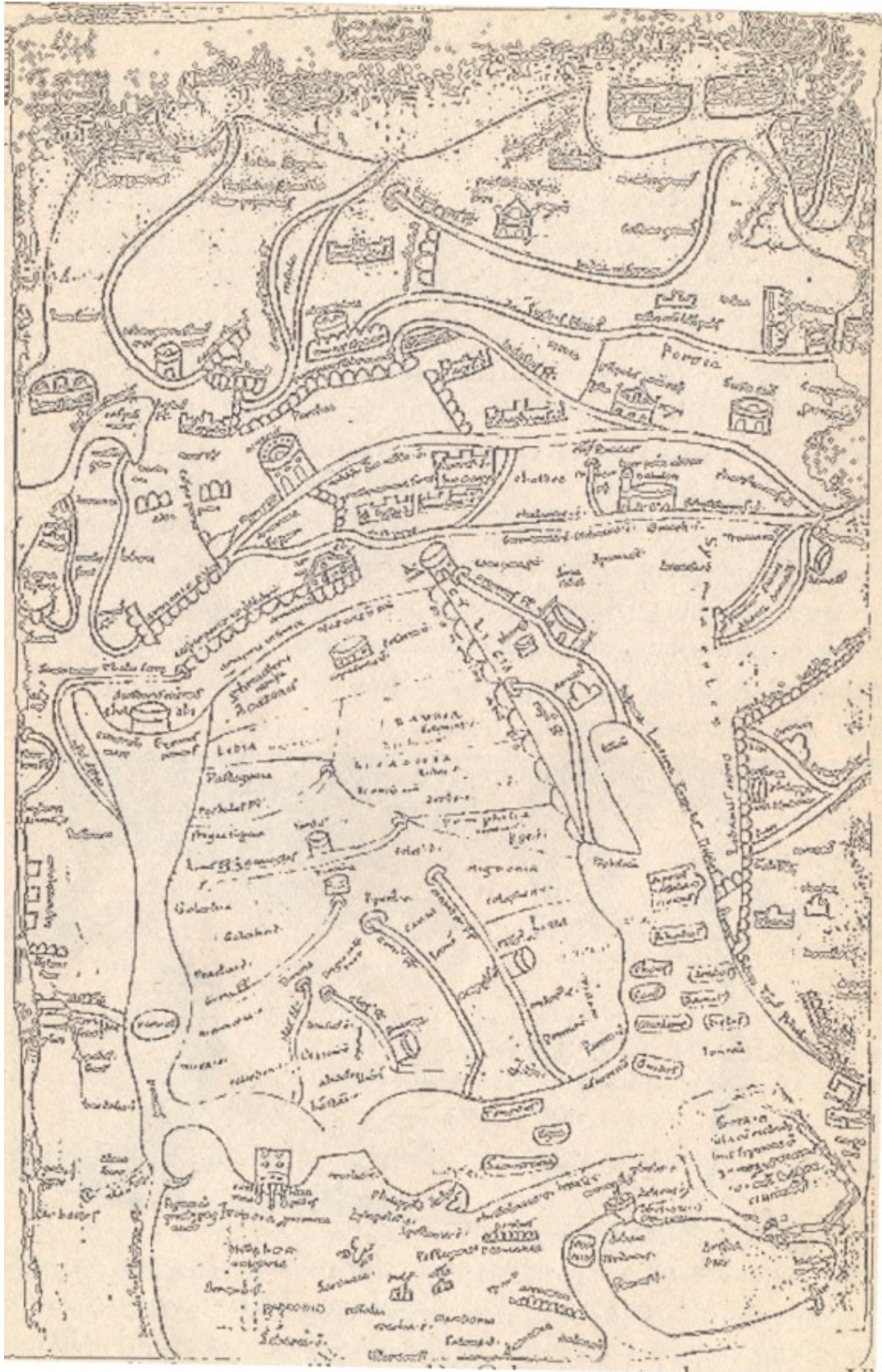
Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ οἱ καλούμενοι Βούλγαροι τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ Θρῆκῃ ἐπιτρέχουσι καὶ ἐπανατρέχουσι πρὶν γνοσθῆναι αὐτούς. (Theoph. p. 143). — В тая година (494) и

тъй наречените българи, (които живееха) в *Илирия и Тракия* нападаха и се отдръпнаха, преди да ги забележи човек.

От тия редове на Теофана се извлича едно друго важно нещо, а именно, че тия тъй наречени българи за които той пише, по рано са били наричани с друго име което той не го казва, но трудно ли е да го разберем, че то е било *Трако-Илирийци* (старото име на това население, също скити според както ги е наричал Херодот). Важен е факта, че много века преди Исперих да доведе своите хуно-гундури на Балканския полуостров, в него е съществувала „*Стара Голяма България*“ с българи, съгласно цитираните неопровержими документи.

7. Но не е само това. Днес науката разполага с *картата на Блажени Йеронима* от IV век. Издадена е от Конрад Милер в 1895 г. В тая карта *Мизия е наречена България*.

8. В хрониката на владиката *Йоан Никейски*, издадена в 1883 г. от Цотенберг, Мизия също така е наречена „*Провинция България*“. Там се разказва, че в 516 г. тракиецът Виталиян, от Шумен, възстанал срещу императора Анастасий. Последният изпратил по море към Варна военоначалника Кирил срещу Виталиян. Станало сражение между Шумен и Варна, след което Кирил се оттеглил във Варна, а *Виталиян* останал в провинцията на България (Le general Cyrill se tendit dans une ville appelee Odgessus, et y demeura, et Vitalien dans la province de Bulgaie. — Chronique de Jean, eveque de Nikiou/ Texte ethiopien publie et traduit par H. Zotenberg. Paris 1883, p. 378). Нужно ли е по-конкретно доказателство за това, че през IV–VII векове на Балканския полуостров е съществувала българска страна с народ в нея, който е живял и е водил борба за своето съществуване?

9. Писателят от VI в. *Йордан*, в своята История на Гетите, пише, че българите живеели покрай Черното море; *Supra mare Ponticum Bulgarum sedes distendunt* (Getica, V, 37).

10. Така нареченият според *Йордана* Равенски козмограф бележи също, че в долна Мизия, Тракия и Македония само *българи живеят*: *Inter vero Thraciam vel Macedoniam et — Miziam inferiorem modo Bulgarie habitant.*

11. Константин Порфирогенет пише че императорът Константин Велики (306–337 год.) поради партизанските нападения на скитите (хуните — самите българи) направил от Тракия особена тема за защитата на Цариград; ясно е, че през това време българите са живели в Мизия и Тракия.

Τότε και αυτός βασιλεύς ήναγκάσθη δια τάς έπιδρομάς των Σκυθων και αύττών των Βουλγάρων εις θέματοξ τάξις άγαγείν αυτό. (Constantino Porphyrogenitus, De ceremoniis aulae byzantinae. Bonnae, 1829, III, p. 44 et cet.).

Забележка: Този пасаж го няма в съветското издание „Об управлении империи“, издание на Академия на науките (Москва:

„Наука“, 1989), което от своя страна следва изданието: Constantine Porphyrogenitus, De Administrando Imperio /Greek text ed. by Gy. Moravcsik, Engl. transl. by R. Jenkins. Washington 1967. Тук отново се е полвил извор „късна“ редакция, т.е. някой е преправял изворите в угода на българите...

12. Древността на българите ясно се очертава и от православните църковно-богослужебни книги. Например триодно-синаксарно се споменава как Цариград по време на византийския цар Ираклий (610–641 г.) бил обсаден от агаряни (625–626 г.), които се разделили на две части, като едната е воювала срещу българите и тук, в сражението, падат повече от две хиляди агаряни т.е. абари.

„и овии убо на болгары воюют, и тамо падают вящше двою тму...“

Триодион. Москва, събота акатистна от 5 седм. на великия пост, събрани от Св. Никифор Калист II Ксантопул (1397 г. патриарх на Константинопол, памет на 22 ноември).

Значи отново в подстъпите на Цариград живеят българи коренни жители, в хинтерланд, а не са пришълци!

Всички стари документи, които ние поместихме тук са от голямо значение за нашата национална кауза. — Нашите съседни всякога са се ползвали от погрешността в историята ни, която установява, какво българите не били владели Беломорието, то е точно противното на доказаната истина, чрез старите цитирани от нас документи. — Сърбите най-много използват твърдението в Историята ни, че българите са били доведени от Испериха през втората половина на VII-ия век, като татаро-монголско племе и въз основа на тая погрешност в историята ни те казват: На какво основание Вие българи татаро-монголи претендирате да владеете Македония, която не е татаро-монголска страна, а юго-славянска, т.е. наша сръбска страна, понеже българите са късни завоеватели на една малка част от Балканския полуостров, което самата българска история го установява.

Пред ареопага в Ньой, когато нашият представител покойният Стамболийски е молил да ни се даде Беломорието, гръцкият представител Вензелос доста натъртено казал приблизително

следните възражения: „На какво основание Вие искате този край, когато никога не сте го владели? Вижте вашата официална история и картите към нея, там се установява до къде сте владели“.

Безспорно е, че победителят е властен да налага своето желание, това желание обаче ще се простира не всякога неограничено. — Всякога историческото право е указвало своето влияние.

Тая погрешност в историята ни се явява като оръжие не само за нашите съседи сърби и гърци, но даже и за нашите българи ренегати, които добиха смелост да упрекват народа си, чрез радио Лондон, че бил заграбил чужди земи (?!). — Ясно е, че те добиват смелост да защитават своя упрек, чрез грешките в историята ни^[1].

Накрая ми се ще да завърша с двусмислиците на антантовския историк-медиевист Стивън Рънсиман (английски културен аташе в Царство България след Първата световна война):

„През цялото време обаче трябва да се имат предвид неизбежните празноти в информацията, с която разполагаме (...) Подобни празноти са идеална почва за необузданото въображение на шовинистите, но за сериозния историк те са обезсърчителна пречка, която го принуждава непрекъснато да прави уговорки или да признава своята неосведоменост — нещо, твърде неприятно за самочувствието му (...) той никога не би могъл да се надява, че ще изрече последната дума за ранната българска история“ (История на Първото българско царство, София 1993, с. 18).

[1] Сrv. *Ст. Величков*, Българите са най-старите поселници на Балканския полуостров. Документални исторически основания за поправка на старата родна история. София 1943. ↑

Издание:

Ганчо Ценов. Народността на старите македонци

Българска, второ издание

Редактор: Иван Марчевски

Издателство „Монархическо-Консервативен Съюз“ — София,

2001 г.

Печатница „П. Глушков“ — Велико Търново

ISBN: 954-8069-24-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.